

วารสารสโสร

ธงชัย สุขเสวต*

รัชณี จันทร์เกษ†

การจัดทำคอลัมน์วารสารสโสรการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการไทย แล้วรวบรวมไปจัดพิมพ์เป็นเล่มสารานุกรมของหน่วยงาน ซึ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ในการค้นเอกสารอ้างอิง และในการวางแผนวิจัยไม่ซ้ำซ้อน.

ผลด้านอาการวิตกกังวลของสารสกัดมาตรฐานบัวบกในหนูเมาส์ที่ถูกทำให้เกิดความเครียดเรื้อรัง

อารี วรสุนทรวงศ์*, มยุรี ตันติสิระ**, บุญยงค์ ตันติสิระ**, อิโรชิ วาตานาเบ***

*หลักสูตรสหสาขาวิชาชีววิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ภาควิชาเภสัชวิทยาและสรีรวิทยา คณะเภสัชศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

***สถาบันการแพทย์ธรรมชาติ มหาวิทยาลัยการแพทย์และเภสัชกรรมไทยมา ประเทศญี่ปุ่น

Journal of Ethnopharmacology. 2555, 143(2): 579-585.

บัวบก (*Centella asiatica*) เป็นพืชที่นำมาใช้เป็นอาหาร เครื่องดื่ม และใช้ในการรักษาโรคในมนุษย์หลายโรคมาเป็นเวลานานในแถบเอเชียใต้และ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบประสาท ได้แก่ โรคเกี่ยวกับการนอนหลับ ภาวะเครียด วิตกกังวล ความจำ เป็นต้น โดยสารออกฤทธิ์สำคัญอยู่ในกลุ่มสารไตรเทอพินอยด์ ไกลโคไซด์ ได้แก่ เอเซียติโคไซด์ เมดิแคลโซไซด์ กรดเอเซียติก และกรดเมดิแคลสิก เป็นต้น ในการศึกษาทางเภสัชวิทยาก็พบว่า สารสกัดบัวบกสามารถลดความวิตกกังวลในหนูที่ได้รับการเหนี่ยวนำให้เกิดความเครียดเรื้อรังในสัตว์ทดลอง กลุ่มผู้วิจัยจึงทำการศึกษาผลลดวิตกกังวลของสารสกัดบัวบกมาตรฐานที่มีสารไตรเทอพินอยด์ไกลโคไซด์อยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โดยใช้การศึกษาโมเดลวิตกกังวลในหนูเมาส์ 3 โมเดล เปรียบเทียบกับยารักษาวิตกกังวล คือ ยาไดอะซีแพม จากการศึกษาพบว่าสารสกัดมาตรฐานบัวบกมีฤทธิ์ลดอาการวิตกกังวลได้ ทั้งในหนูที่ไม่ได้รับความเครียด และหนูที่ได้รับความเครียดเรื้อรังในทุกโมเดลที่ศึกษา และสารสกัดบัวบกสามารถลดระดับฮอร์โมนคอร์ติโคสเตอรอน (ฮอร์โมนที่สัมพันธ์กับความเครียด) ได้ในหนูที่ทำให้

*คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

†สำนักวิชาการ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

เกิดความเครียดเรื้อรัง โดยสารออกฤทธิ์ในสารสกัด บัวบกน่าจะเป็นสารเมดิแคสโซไซด์และสารเอเซียติโคไซด์ จากการศึกษาจึงมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาให้สารสกัดมาตรฐานบัวบกไปใช้เป็นยารักษา โรควิตกกังวลแบบเฉียบพลันหรือแบบเรื้อรังในอนาคต

*Wanasuntronwong A., Tantisira M.H., Tantisira B., Watanabe H. (2012) Anxiolytic effects of standardized extract of *Centella asiatica* (ECa 233) after chronic immobilization stress in mice. *Journal of Ethnopharmacology*, 143(2): 579-585.

การเสริมด้วยยาต้มหมั้วดอกขาวและออก ก้างกายอย่างหนักสามารถลดการสูบบุหรี่ใน ผู้สูบบุหรี่ประจำ

ดลรวี ลีลารุ่งระยับ*, สายนที ปรารธนาผล*, ประภาส
โพธิ์ทองสุนันท์*, ธัญลักษณ์ ศรีบุญเรือง*, อารยา
ญาณกาย*, ริชาร์ด เจ บลูเมอร์**

*ภาควิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและการกีฬา มหา
วิทยาลัยเมมฟิส สหรัฐอเมริกา

**Journal of the International Society of Sports
Nutrition 2010, 7:21.**

หมั้วดอกขาว (*Vernonia cinerea* Less.) เป็น
พืชสมุนไพรที่นำมาใช้ในการรักษาโรคต่างๆ ในการ
แพทย์แผนไทยมาเป็นเวลานาน โดยใช้ในการ

บรรเทาอาการไอ หอบหืด ใช้ มาลาเรีย และข้ออักเสบ
เป็นต้น และมีการนำมาใช้ในการลดการสูบบุหรี่ จาก
การศึกษาในสัตว์ทดลองก็พบว่า สารสกัดหมั้วดอก
ขาวมีฤทธิ์ลดไข้ แก้อาการปวดและลดการอักเสบ และ
สามารถใช้ในการอดบุหรี่ในมนุษย์ กลุ่มผู้วิจัยจึงมี
ความสนใจที่จะทำการศึกษาผลของยาต้มหมั้วดอก
ขาวและ/หรือการออกกำลังกายอย่างหนักต่อการสูบ
บุหรี่ ในผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำในจังหวัดเชียงใหม่
โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 26-30 คน คือ กลุ่ม
ควบคุม กลุ่มที่ได้รับหมั้วดอกขาวอย่างเดียว กลุ่มที่
ได้รับหมั้วดอกขาวและออกกำลังกาย และกลุ่มที่
ออกกำลังกายอย่างเดียว ผลการศึกษาพบว่าหมั้ว
ดอกขาวอย่างเดียวหรือหมั้วดอกขาวรวมกับการ
ออกกำลังกายอย่างหนักสามารถลดอัตราการสูบ
บุหรืลงได้ นอกจากนี้ยังลดพารามิเตอร์ที่เกี่ยวข้อง
กับภาวะความเครียดออกซิเดทีฟ (oxidative stress)
ในเลือดได้ ดังนั้นผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ายา
ต้มหมั้วดอกขาวและการออกกำลังกายมีส่วนสำคัญ
ที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่สามารถลดการสูบบุหรี่ได้ อย่างไร
ก็ตามยังต้องศึกษาเพิ่มเติมโดยการเพิ่มจำนวนอาสา
สมัครขึ้น โดยให้มั่งทั้ง 2 เพศ เพื่อให้สามารถพิสูจน์
ผลการอดบุหรี่ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

*Leelarungrayub D., Pratanaphon S., Pothong-
sunun P., Sriboonreung T., Yankai A., Bloomer
R.J. (2010) *Vernonia cinerea* Less. supplementa-
tion and strenuous exercise reduce smoking rate:
relation to oxidative stress status and beta-en-
dorphin release in active smokers. *Journal of the
International Society of Sports Nutrition*. 7:21.

การป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยสารสกัดขมิ้นชัน

สมลักษณ์ จิงสมาน*, สุธีร์ รัตนมงคลกุล**, รัตนาลือชาพุฒิพร***, ชฎา พิศาลพงศ์****, คีวนนท์ จิรวัดโนทัย*****

*ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และโรงพยาบาลหญิงและปริกแฮม เมืองบอสตัน รัฐแมสซาชูเซต ประเทศสหรัฐอเมริกา

**ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

****สถาบันวิจัยพัฒนา องค์การเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข

*****สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล และ สถาบันมะเร็งนานาชาติ เมืองบอสตัน รัฐแมสซาชูเซต ประเทศสหรัฐอเมริกา

ขมิ้นชัน (*Curcuma longa* L.) เป็นพืชที่ใช้เป็นเครื่องเทศในอาหารเพื่อเพิ่มรสชาติและเพื่อให้อาหารมีสีเหลืองดูน่ารับประทาน มีการบริโภคกันอย่างแพร่หลายและโดยทั่วไปเชื่อว่าจะเป็นผลดีต่อสุขภาพ ซึ่งสารสีเหลืองของขมิ้นชันเป็นสารกลุ่มเคอร์คูมินอยด์ (curcuminoids) ที่มีสารสำคัญหลัก เคอร์คูมิน (curcumin) มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาในการลดการอักเสบ และป้องกันการเป็นโรคเบาหวาน โดยการยืดระยะเวลาในการเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 (T2DM) ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่พบวาระดับน้ำตาลในเลือดสูงผิดปกติและเป็นเบาหวานชนิดที่พบมากที่สุด สาเหตุเกิดจากร่างกายไม่สามารถผลิตอินซูลินหรือไม่สามารถนำอินซูลินไปใช้ได้ ทำให้ไม่สามารถ

ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้เป็นปกติได้ พบการศึกษาในสัตว์ทดลองว่าเคอร์คูมินอยด์ทำให้การทำงานของ β -cell ดีขึ้น แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยทางคลินิก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยแบบสุ่มปกปิดสองทาง เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสารสกัดขมิ้นชันในการชะลอหรือการยืดระยะเวลาการเป็นโรคเบาหวานในกลุ่มอาสาสมัครที่มีโอกาสเป็นโรคเบาหวาน (Prediabetes) จำนวน 240 คน โดยสุ่มแบ่งอาสาสมัครออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละเท่ากัน กลุ่มที่ 1 ได้รับสารสกัดขมิ้นชัน ซึ่งสกัดด้วยเอทานอลเป็นยาแคปซูลมีสารเคอร์คูมินอยด์ 250 มก. กลุ่มควบคุมได้รับยาหลอกแคปซูล รับประทานครั้งละ 3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง (เช้า-เย็น) เป็นระยะเวลา 9 เดือน และนัดติดตามผลการรักษาในเดือนที่ 3, 6 และ 9 เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มที่ได้รับสารสกัดขมิ้นชันไม่มีรายใดเปลี่ยนแปลงเป็นโรคเบาหวาน ขณะที่กลุ่มที่ได้รับยาหลอกได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวานร้อยละ 16.4% และพบว่ากลุ่มที่ได้รับสารสกัดขมิ้นชันมีการทำงานของ β -cell ดีขึ้นด้วยโดย พบอาการข้างเคียงเล็กน้อย ได้แก่ มีอาการผื่นคัน 1 ราย ท้องผูก 2 ราย และเวียนศีรษะ 1 ราย จึงสรุปได้ว่ากลุ่มอาสาสมัครที่ได้รับสารสกัดขมิ้นชันสามารถป้องกันการเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในกลุ่มผู้มีโอกาสเป็นโรคเบาหวานได้

Chuengsamarn S, Rattanamongkolgul S, Luechapudiporn R, Phisalaphong C, Jirawatnotai S. (2012) Curcumin extract for prevention of type 2 diabetes. *Diabetes Care*, 35(11):2121-7.

Corresponding author: Somlak Chuengsamarn, somlukc@hotmail.com.